

AQIL ABBASIN RƏMİŞ HEKAYƏTİ

RƏMİŞ... Bütün Azərbaycan və onun hüdudlarından kənarda da bu istedadlı, son dərəcə virtuoz sənətkarı - Rafiq Hüseynovu hamı Rəmiş kimi tanıyırdı. Hər hansı bir insana bir ayama qoşanda bəzən onun əsl adı da az qala unudulur. Rafiq Hüseynov da Rəmiş kimi tanınırdı və illər keçəcək, onun ölüm-süz sənətindən söz düşəndə Rəmiş yada düşəcək, Rafiq Hüseynov yox.

Yazıçı Aqil Abbas "525-ci qəzet"də (4-7 noyabr saylarında) "Rəmiş" povestini çap etdirib. Mən bilən onların dostluğu adi dostluq səviyyəsini xeyli ötüb keçmişdi. Bu iki insanın münasibətində iki ağdamlının yox (bu vacib şərt deyil), bir-birinin mahiyyətini dərk edən iki insanın -iki ruh adamının "vəhdəti-vücut"undan xəbər verir.

Aqil Abbas Rəmiş Rəmiş qədər tanıyırdı desəm, bəlkə də ifrata vararam, çünki Rəmişin də okeanların dərin qatlarında olan və çox hissəsi suyun altında olan asberqlərə bənzərliyi var. Amma Aqil Abbas o povestdə özünün çox yaxından tanıdığı (bəlkə çoxlarının tanımadığı) Rəmişin obrazını yaradıb və şəxsən mən=Rəmişlə heç bir münasibəti olmayan bir adam ONU Aqil Abbasın tanıdığı və sevdiyi kimi tanıdım və sevdim.

Aqil Abbas əksər nəsr əsərlərində müxtəlif bədii priyomlardan istifadə edir. Onun mümkün qədər həyat həqiqətlərini şablon və ənənəvi üsullarla əks etdirməkdən uzaqlaşmış özünün bildiyi, mükəmməl yiyələndiyi təsvirlərdən istifadə etməsi elə bu povestdə də nəzərə çarpır. Yeri gələndə ciddi, sırf realist təsvirlərə meyl edir, bəzən lirika, bəzən də ironiya, yumor bu təsvirlərə qatılır. "Rəmiş" povestində həm mistikadan, həm yumoradan, həm də adi təhkiyədən istifadə olunur və təbii ki, bir-nəfəsə oxunan bu əsərdə bütövlük itmir.

Povestin başlanğıcında da, sonluğunda da müəllif Rəmişin ölüm səhnəsini təsvir edir. "Mələklər yığılmışdılar Rəmişin başına. O isə ağır-ağır nəfəs alırdı, əgər buna nəfəs almaq demək mümkün idisə, rəngi-rufu qaçmışdı, mələklərin gözü qabağında sönmürdü. Vaxtilə Rəmişin ürəyini sinəsindən qoparıb həmin ürəkəki qanı təmiz çıxıb çıxararaq öpüb, sonra da dodaqlarını yapışdıraraq öz qanı ilə dolduran mələk də ələcsiz qalmışdı. ...Bu, Rəmişin sonuydu". Qara Niqablı Mələk- mistik obraz.O, Rəmişə aparmağa gəlib.Təbii ki, insan ölüm ayağında nəyi-

sə arzulaya, nəyisə istəyə bilər. Və bütün varlığı ilə gitara-sına bağlı idi Rəmiş- "Gitaramı istəyirəm" deyir Rəmiş. Tibb bacısı gitaranı gətirib qoyur Rəmişin sinəsinə. "Ən əziz sevgilisini sinəsində görəndə nəfəs almağı bir az da rahatlaşdı və başladı gitaranı sığallayıb əzizləməyə". Povestin sonunda isə Qara Niqablı mələk Rəmişə qucağına alıb qalxdı göylərə.Uçuş başlanır. Son dəfə Rəmiş Qara Niqablı Mələkdən xahiş edir ki, sonuncu dəfə çalsın. Və

çalır, "gitaranın səsi kainatı götürdü başına" "Rəmiş uyumuşdu, bütün kainatı da uyutmuşdu".

Bir haşiyə. Rəmiş və gitara. Gitaranın Azərbaycan musiqi alətləri sırasına nə vaxt qoşulduğu haqda dəqiq heç nə bilmirəm. Amma onu bilirəm ki, gitara deyəndə, bu bizə yad olan musiqi alətini bizə doğmalaşdıran ilk ifaçı Rəmiş olub. İndinin özündə də gitarda gözəl ifaçılar var, sonralar da olacaq.Amma Rəmiş birinci idi, Rəmiş əfsanə idi, əfsanəni isə təkrar etmək mümkün-süzdü.

Povestdə bu başlanğıcla sonluq arasındakı hissədə Rəmişin həm özünəməxsus bir insan, həm də virtuoz gitara ifaçısı kimi obrazı həm real, həm də qeyri-real hadisələrlə diqqəti cəlb edir. Real hadisələr deyəndə Rəmişin elə uşaqlıqdan qeyri=adi musiqi istedadı və harada olursa-olsun (konsertlərdə, restoranlarda, xalq arasında) gitara ilə hamını sehirləndirməsi ayrılmasını ayı-ayrı təsvirlərdə nəzərə çarpır. Rəmişin böyük musiqi təhsili olmasa da, ilahidən gələn o İŞIQ onu bütün varlığı ilə sehirlədi. Və Rəmiş sübut elədi ki, musiqini hamının sevməli olduğunu, duya biləcəyi, varlığında yaşada biləcəyi əbədi hissə çevirmək üçün gerek kamil olasan.. Kamil sənətkar üçün məhdudluq deyilən anlayış yoxdur. Və bu mənada Rəmişə təkə gitaraçı kimi tanıt-

mır Aqil Abbas: "Səhnəyə stul qoydular, amma Rəmiş stulda oturmadı. Sol ayağını qaldırıb qoydu stulun üstünə, sonra simləri sığalladı və başladı Fikrət Əmirovun "Kürdovşarı"nı çalmağa. Sonra keçdi Azərbaycan kapriççosuna, oradan da qayıtdı filmə Koqanın çaldığı Paqaninin əsərlərinə. Və uydu getdi. Necə uyumuşdusa, zalı da elə uydurmuşdu".

Aqil Abbas Rəmişin çalğılarının insanları necə heyran etməsini təsvir edir, inandırıcıdır bütün bu səhnələr. Onun

tan deyən az idi, biri də göylərdən gəldi. Sən də mələk deyilsən!"

Aqil Abbasın məqsədi o deyil ki, bir Azərbaycan sənətçisini dünyanın dahi bir sənətçisi ilə tay tutsun. Sadəcə olaraq bu qeyri-real bir səhnəni təsvir etməklə bütün əsrlərdə musiqinin ilahi gücünün hər şeyə qadir olduğunu sübut etməkdir.Rəmişin təkə Paqanini ilə deyil, dünyaya meydan oxuyan, cahangirlər cahangiri Əmir Teymurla da "görüşü" məhz elə bu məqsədə xidmət edir.Əmir Teymurla "görüş"də

Qədir Rüstəmov da var. "Rəmiş keçdi "Ağ Segah"a. Qədir bir dəfə ağzını yumub açdı, ikinci dəfə də ağzını yumub açdı və sonra Rəmişin çaldıqları sözə çevrilib ağzında bulaq kimi qaynayıb çay kimi tökülməyə başladı. Əmir Teymur da, çadırdakılar da qaldılar bu çayın altında. Qədir bir az "Ağ Segah"da gəzişəndən sonra keçdi "Sona bülbüllər"ə. Sonra da özü Rəmişə ayaq verdi ki, Rəmiş çalsın. Rəmiş yenə dağı arana, aranı qatdı dağa, gah yağış yağdırırdı. Onu kürəyindən vuran döyüşçü hönkür-hönkür ağlayırdı".

Heç bir böyük sənətkarı onun çevrəsi, mühiti olmadan təsəvvür etmək olmaz. Rəmişin sənət aləmində onun təqdir etdiyi və onu təqdir edənlər heç də az deyildi. Rəmiş ilk növbədə Qarabağ musiqi aləminin yetirməsiydi, ilk çalğını böyük tarzən Qurban əminin tarında səsləndirmişdi. Xan əmi, Mütəllib Mütəllibov, Zülfü Adıgözelov, Yaqub Məmmədov, Şahmalı Kürdoğlu, Arif Babayev, Qədir Rüstəmov və onlarla çalib-çağıran sənətkarlar aləmində dünyaya göz açmışdı. Bu sırada onun Qədir Rüstəmovla çox yaxın dostluğu və sənət müttəfiqi olmasını Aqil Abbas illərdən bəri seyr edib və povestdə "ölmüş" Qədir Rəmişə Əmir Teymurun hüzuruna aparmasını da təsadüfə saymaq olmaz. Xatırladım ki, Qədir Rüstəmov haq-

qında ilk povesti də Aqil Abbas yazıb. Qədir Rüstəmov sənəti möcüzə deyildimi? Və bu iki sənətkarın -Rəmişin və Qədirin bir toyda ya bir konsertdə ifalarına qulaq açanlar deyirlər ki, Allah da göyden yere enib onlara qulaq asırmış. Rəmişin musiqi zövqü, özü kimi hər hansı istedadlı ifaçıya sevgisi Aşıq Ədalətlə bağlı bir səhnədə təcəssümünü tapır.

Povestdə yumorlu səhnələr az deyil və şirin Ağdam ləhcəsinin Aqil Abbas dili ilə əksər təsvirlərdə səslənməsi də təsadüfi deyil. Bu danışqı tərzii povesti daha da oxunaqlı edir.

Təbii ki, Aqil Abbas Rəmişin təkə ifaçılığını, bir sənətkar kimi özünəməxsusluğunu, ağıllı, düşünlülmüş hərəkətlərini, insanlarla səmimi rəftarını deyil, həm də insan kimi keçirdiyi hissləri, duyğuları, ağrıları-acıları da unutmur. Aqil Abbas yazır ki: Rəmiş "Ömründə heç kimi sevməmişdi. Ona sevgi hissi yox idi. Birinci-ikinci sinifdə oxuyanda müəlliməsindən xoşu gəlirdi, xüsusilə onun saçlarını sığallamasından. Sonra Ağdam köçdü, bir də o müəlliməni görmədi. Amma müəlliməsinin barmaqlarının ətrini həmişə burunda hiss edirdi. Pəncərədən baxan qıza isə sadəcə vurulmuşdu". Əlbəttə, müəlliflə mübahisə etmək də olar.Vurulmaq, kimi isə sevməyin başlanğıcıdır.

Rəmişin çox həssəs bir insan olduğunu Aqil Abbas hər bir təsvir etdiyi səhnədə nəzərə çarpdırır. Dostları ilə də, sənət yoldaşları ilə də o "dəli-dolu" Rəmiş həmişə səmimidir,bir yerdə özünü böyük sənətkar adlandırırsa da, o səmimilik itmir. Amma baxın, o da bu sənətin ona gətirdiyi şöhrətdən yorulur, o da asudəlik arzulayır. "Yorulmuşdu, çox yorulmuşdu. Əslində, buna yorulmaq demək olmasdı bezmışdi. Hər şeydən bezmışdi, şöhrətdən də, dostlarından da, qadınlardan da. Elə Rəmiş olmaqdan da bezmışdi. Tıncıxırdı. Nə qədər belə yaşmaq olar? Yaşamaq ona çox mənasız olmuşdu. Özü də tez-tez baş verirdi. Belə olanda oturub maşına qaçırdı kəndlərinə". Və kənd onun sıxılmış ürəyinə dərman idi...

Yazını başa çatdıranda sufilərin məşhur təlimi yada düşdü. Məncə, Rəmiş də bir sufi ömrü yaşadı. kamilləşdi,şəriət, təriqət, mərifət və həqiqət mərhələlərini keçdi. Allahı dərk və qəbul edib həqiqət mənzilinə yetdi, öz Allahına yetişdi. Ruhu şad olsun.

Aqil Abbasa da Rəmişə bizə daha yaxşı tanıtdığına görə təşəkkür...